

آیا میدانستید با عضویت در سایت جزوه بان میتوانید به صورت رایگان جزوایات و نمونه

سوالات دانشگاهی را دانلود کنید؟؟

فقط کافه روی لینک زیر ضربه بزنید

ورود به سایت جزوه بان

Jozveban.ir

telegram.me/jozveban

sapp.ir/sopnuu

جزوات و نمونه سوالات پیام نور

@sopnuu

jozveban.ir

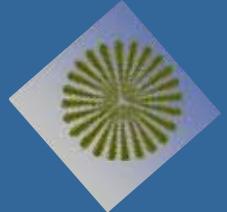
کاربر گرامی توجه به نکات زیر امکان استفاده از مجموعه حاضر را برای شماتسهیل می نماید

- 1- در اسلاید شماره عنوانین فصول ذکر شده است .
- 2-در هر اسلاید حتی المقدور سعی شده است نکات حائز اهمیت موضوع درج شده در عنوان اسلاید ذکر شود
- 3- در زیر برخی از اسلاید ها نکاتی برای راهنمایی کاربر به عنوان **note** درج شده که صرفا کاربر می تواند آنرا ملاحظه کند.

التماس دعا

مژگان حیدری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لے لے

كتابخانه الکترونیکی
PNUEB

WWW.PNUEB.COM

روانشناسی بازی

۲ واحد درسی

منبع : کتابہ روانشناسی بازی

مولف : دکتر احمد وند

تھیہ کننده : مژگان حیدری

جایگاه درس

این درس به ارزش ۲ واحد برای رشته علوم تربیتی «گرایش آموزش پیش دبستانی و دبستانی » در مقطع کارشناسی در نظر گرفته شده است

اهمیت درس

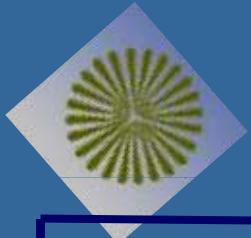
توجه به این نکته که دانشجویان این رشته در گرایش آموزش پیش دبستانی و دبستانی در آینده نقش فعالی در آموزش و پرورش کودکان این مرز و بوم در محیط های آموزشی ، فرهنگی و حتی خانوادگی به عنوان مربی به عهده خواهند داشت ، شناخت و درک همه جانبیه از فعالیت بازی از دیدگاه روانشناسی را حائز اهمیت خاصی می نماید.

اهداف درس

آشنایی فراگیران با :

- ❖ تعریف و عوامل موثر در بازی
- ❖ نظریه های مربوط به بازی
- ❖ انواع دیدگاهها و انواع بازی
- ❖ اسباب بازیها و کاربرد آنها در رشد و تکامل کودک
- ❖ بازی و بازی در مانی
- ❖ نقاشی کودکان

فهرست فصل ها

فصل اول : تعريف و عوامل موثر در بازی

فصل دوم : نظريه های مربوط به بازی

فصل سوم : انواع دیدگاهها و انواع بازی

فصل چهارم : اسباب بازی و خصوصیات آن

فصل پنجم : بازی و بازی درمانی

فصل ششم : نقاشی کودکان

فصل اول

تعریف بازی ، عوامل موثر در بازی و

ارزش‌های بازی

فصل اول: تعریف بازی ، عوامل موثر

هدفهای کلی

آشنایی با تعریف بازی ، عوامل موثر در بازی و ارزش‌های بازی

هدفهای رفتاری

- ❖ بازی را تعریف و آنرا با تعریف ورزش مقایسه کنید
- ❖ عوامل موثر در بازی را نام ببرید
- ❖ تاثیر جنس را در بازی توضیح دهید
- ❖ تاثیر سن را در بازی توضیح دهید

فصل اول: تعریف بازی ، عوامل موثر

هدفهای رفتاری

- ❖ تاثیر ، هوش را در بازی توضیح دهید
- ❖ ارزش جسمانی ، اجتماعی ، اخلاقی بازی را بیان کنید
- ❖ ارزش آموزشی و تربیتی بازی را توضیح دهید
- ❖ ارزش درمانی بازی را به طور خلاصه بیان کنید

فصل اول : تعریف بازی و ..

تعریف بازی در فرهنگ بزرگ وبستر:

الف: حرکت ، جنبش و فعالیت به مثابه حرکت عضلات

ب: آزادی با محدودیتی برای حرکت یا جنبش

ج: فعالیت با تمرین برای سرگرمی ، تفریح یا ورزش

فصل اول : تعریف بازی و ..

مشخصه تعاریف فعالیت بازی ، محدود نمودن بازی به جنبشهای حرکتی و عضلانی است . که باعث می شود تفاوت میان بازی و ورزش نادیده گرفته شود

تفاوت میان بازی و ورزش

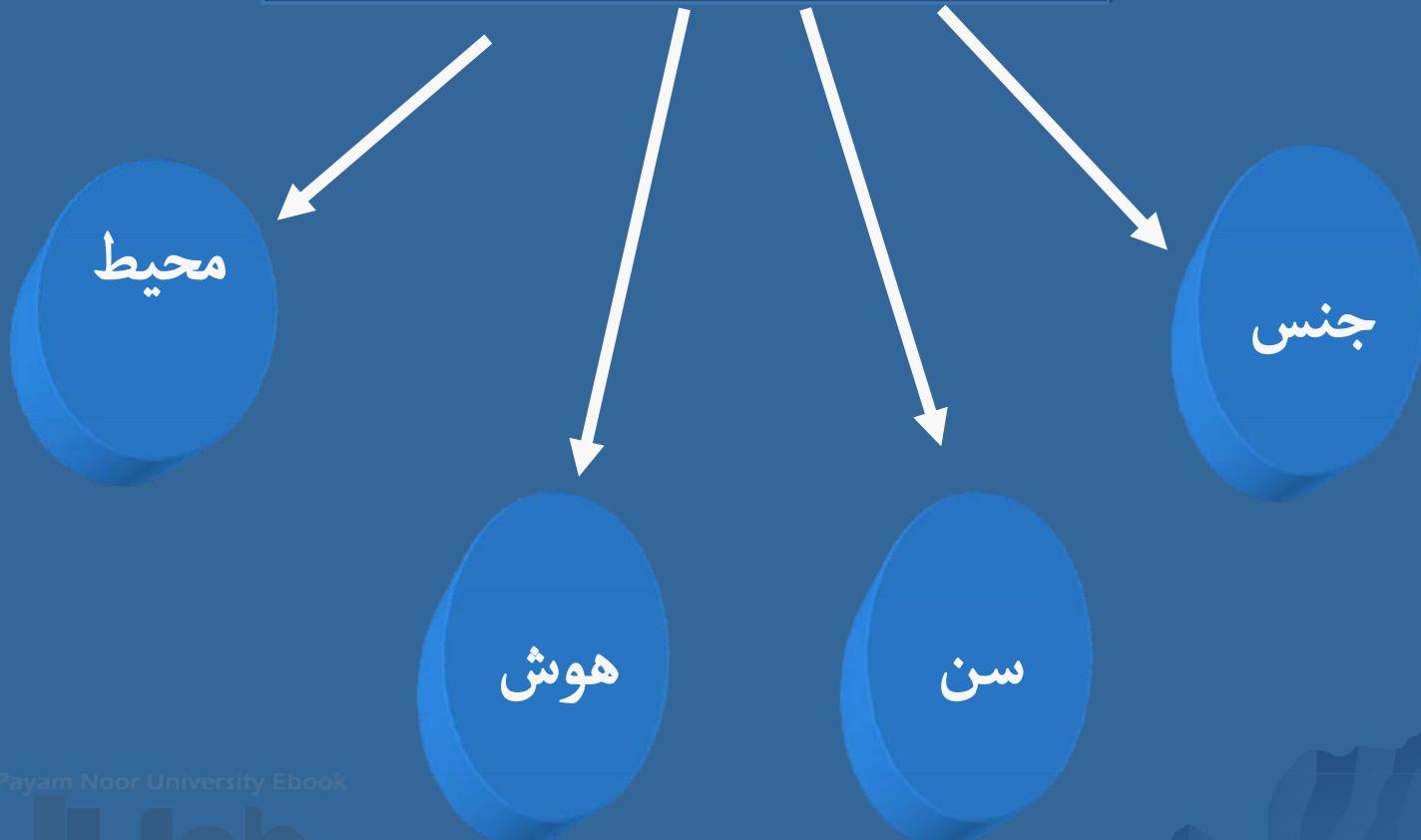
ورزش در فرهنگ و بستر به معنی هرگونه فعالیت یا تمرین است که باعث لذت ، سرگرمی ، تفریح یا اشتغال باشد و یا فعالیتی که نیاز کم و بیش به حرکات شدید و قوی و زور ورزی بدنی دارد و بر اساس برخی از سنتهای و یا قوانین مقرر انجام شود .

آنچه در ورزش بر آن تاکید شده « رعایت برخی سنتهای و یا قوانین » است

فصل اول : تعریف بازی و ..

عوامل موثر در بازی

تأثیر جنس

۶۰ پسرها

بیشتر از بازیهایی لذت می بردند که دشوار است و نیاز به فعالیت جسمانی است. پسرها فعالیت های بدنی را که نشانگر قدرت و نیروی عضلانی بیشتر آنها است در بازی هایی نظیر توپ بازی ، دویدن ، کشتی گرفتن و ...بروز می دهند. می توان گفت بازیهای متضمن فعالیتهای بدنی در پسران بیشتر از دختران است

فصل اول : تعریف بازی و ..

تأثیر جنس

۶۰ دخترها

دخترها اغلب بازیهای ساکت ، آرام و ظریف را ترجیح می دهند. بازی با عروسک ، شیر دادن ، نوازش کردن و خواباندن عروسک رادوست دارند و حتی بیشتر اوقات با عروسک به خواب می روند . شدت و خشونت بازی در دختران به اندازه‌ی در پسران نیست.

تأثیر جنس

در هر صورت خواه پسران و دختران به یک بازی معین پردازند ، خواه بازی های مختلف و متفاوتی بگنند ، باز هم به یک طریق به آن بازی نمی پردازند . در واقع نوعی روش بازی مخصوص هرجنس وجود دارد که پژوهشگران زیادی به آن اشاره کرده اند .

تأثیر هوش

کودکان تیزهوش سعی می کنند:

- ۱- با زی باوسایل و اسباب بازی هایی که به ابتکار و نوآوری منجر میشود
- ۲- قوای ذهنی خودرا به کار گیرند.
- ۳- مدت کمتری به یک بازی مشغول شوند
- ۴- در سنین بالاتر به بازیهایی که متضمن فعالیتهای ذهنی و جسمی است می پردازند
- ۵- به دلیل توانایی بیشتر به انجام بازیهای انفرادی تمایل نشان می دهند
- ۶- نیروی بدنی زیادی صرف نمی کنند

تأثیر هوش

به نظر می رسد که کودکان عقب مانده نیز بیشتر به بازی های انفرادی می پردازند زیرا کودکان تیزهوش به علت توانایی زیاد و کودکان کم هوش به دلیل توانایی کم معمولاً به خوبی در گروه پذیرفته نمی شوند

تأثیر سن

کودک در هر سنی بازی خاصی را می پسندد .

تأثیر محیط

- ❖ فرهنگ هر جامعه در بازی اثر می گذارد. بازی کودکان به نوعی نشان دهنده فرهنگ آن جامعه است
- ❖ فضا و مکان و به طور کلی محیط بازی با نوع بازی تناسب دارد
- ❖ فعالیتهای بدنی معمولاً در فضای بازو بازیهای فکری در اتاقهای منزل انجام می گیرد .

ارزش اجتماعی

ارزش جسمانی

ارزش تربیتی

ارزش‌های بازی

ارزش آموزشی

ارزش اخلاقی

ارزش درمانی

فصل اول : تعریف بازی و ..

ارزش‌های بازی

- ۱۰۱ ارزش جسمانی : پرورش نیروی بدنی ، حواس مختلف ، کاهش تنفس عاطفی
- ۱۰۲ ارزش اجتماعی: رشد شخصیت اجتماعی ، تعامل با گروهها ، ...
- ۱۰۳ ارزش اخلاقی: شناخت رفتارهای خوب و تمایز آن با رفتارهای بد

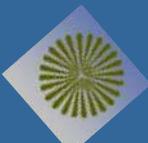

فصل اول : تعریف بازی و ..

ارزش‌های بازی

۶۰۰ ارزش آموزشی و تربیتی: شناخت واقعیتها ، آزمایش
توانشها ، پذیرش نقش و ..

۶۰۰ ارزش درمانی: کشف ریشه مشکلات کودک و روش
درمان آن

بازی و کار

کار فعالیتی است که برای رسیدن به هدفی خاص انجام می شود و می تواند دلخواه یا اجباری باشد

بازی فعالیتی است که برای تفریح و سرگرمی انجام می شود و هدفی خاص مد نظر نیست

۸۰/اما

به نظر روانشناسان نمی توان عمل یا فعالیتی را همیشه و برای همه کس کار محسوب کرد. چون امکان دارد برای یک نفر کار و برای دیگری بازی و سرگرمی بلشند

فصل دوم

نظریه های مربوط به بازی

هدف کلی

آشنایی با نظریه های مختلف بازی

هدفهای رفتاری

- ☒ نظریه پیش تمرین و نظریه انرژی اضافی را توضیح دهید
- ☒ نظریه استراحت و رفع خستگی را توضیح دهید
- ☒ نظریه دهليز فعالیت های غریزی و نظریه جبران را شرح دهید
- ☒ دیدگاه بازی برای لذت را توضیح دهید
- ☒ رئوس آراء پیازه و فروید در مورد بازی را شرح دهید

تقسیم بندی نظریه ها از نظر میشل و میسن

*نظریه انرژی اضافی یا مازاد

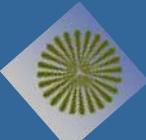
*نظریه تنش زدایی

*نظریه پیش تمرین

*نظریه تجدید تکامل

*نظریه تخلیه ای

*نظریه بیان

تقسیم بندی نظریه ها از نظر پیازه و فروید

- * نظریه انرژی اضافی یا مازاد
- * نظریه پیش تمرین
- * استراحت و رفع خستگی
- * نظریه تکرار فعالیت های اجدادی
- * نظریه دهلیز فعالیت های غریزی
- * نظریه های جبران ، لذت ، تصفیه عواطف

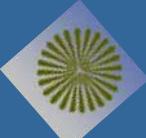

نظریه انرژی اضافی یا مازاد :

وجود نیرو و انرژی لازم را شرط مهم برای انجام هرنوع بازی دانست.

نظریه پیش تمرین:

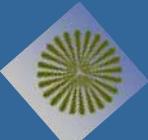
گروس ارائه دهنده ی نظریه پیش تمرین است بازی را با توجه به عوامل مربوط به زندگی آینده بررسی کرده است . کودکان از طریق بازی به تدریج با نقشهها و وظایف بزرگسالی آشنا می شوند و برای زندگی آینده آماده می گردند.

نظریه استراحت و رفع خستگی

بازی به هنگامی که فرد خسته است صورت می گیرد تا استراحت و تجدید قوا در او حاصل شود.

برابر نظریه رفع خستگی ، آدمی به هنگام بازی نیروی اضافی خودرا به هدر نمی دهد. بلکه بر میزان انرژی قبلی نیز می افزاید و کودک برای آرام ساختن خود و رفع تنشهای موجود و خستگی خود نیاز بیشتری به بازی پیدا می کند.

انتقادات وارد بر نظریه استراحت و رفع خستگی:

به عقیده مور ، نظریه رفع خستگی کامل نیست و نمی تواند بازی را به درستی تبیین نماید. زیرا ویژگی بازی با خصوصیات "کار" تفاوت دارد و این در نظریه رفع خستگی مورد توجه قرار نگرفته است .

در مورد نارسایی این نظریه در تبیین بازی چنین اظهار نظر شده است که اگر در مورد بزرگسالان بتوان تا حدی این نظریه را صادق دانست در مورد کودکان به هیچ وجه صدق نمی کند

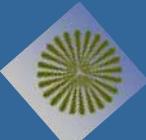

نظریه تکرار فعالیت های اجدادی

بازی در حیوانات و کودکان خردسال ، به صورت پدیدهای فردی ، طبیعی و ارثی تلقی می شود

از نظر لهمان و ویتی این نظریه مردود است زیرا :

کودکان در قدیم با تیر و کمان بازی میکردند اما امروزه با انواع موشك ، ماشین و وسائل کامپیوتري بازی می کنند

خلاصه نظریه پیازه درباره هوش

- ❖ رشد هوش انسان بوسیله دو فرایند درون سازی و برون سازی صورت میگیرد
- ❖ درون سازی: انسان به طور مداوم اطلاعاتی را از جهان خارج میگیرد و با آنچه که از گذشته در ذهن داشته تطبیق می دهد

خلاصه نظریه پیازه درباره هوش

- ❖ برون سازی : هرگاه اطلاعات تنظیم شده به طور کامل با دانش فراینده او تطبیق نکند آنها را اصلاح میکند
- ❖ بازی در هوش کودک نقش حیاتی دارد و تا حدودی حضور آن در رفتار مشهود است

خلاصه نظریه فروید

- ❖ بازی فعالیتی تخلیه ای است. فعالیتی که کودک را با شرایط دشوار مواجه می سازد
- ❖ کودک با موقعیت خیالی خود را در قالب بزرگسالان میبیند
- ❖ خود را با رویدادهای آزار دهنده و نامطلوب در گیر می کند و دست و پنجه نرم کردن با مشکلات را تجربه می کند

نظریه ها و دیدگاه های بازی

انرژی اضافی

پیش تمرین

دھلیز فعالیتهای
درونی

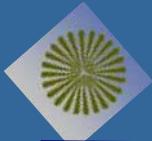
استراحت و رفع
خستگی

جبران

لذت

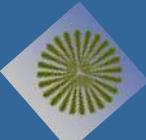
دیدگاه فروید

دیدگاه پیازه

فصل سوم

انواع دیدگاه‌ها و انواع بازی

فصل سوم: انواع دیدگاهها و ...

هدفهای کلی

آشنایی با دیدگاه اسلام و دانشمندان ایرانی و دیدگاهها و تقسیم بندی های دانشمندان در مورد بازی

برخی هدفهای رفتاری

- ❖ نظر پیامبر (ص) را در مورد بازی شرح دهید
- ❖ نظر دانشمندان اسلامی را بیان کنید
- ❖ دیدگاه فروبل ، دکرولی ، کارل گروس را در مرد بازی بنویسید
- ❖ انواع بازیها را از نظر هارلوك بنویسید

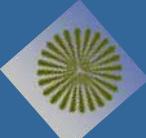
و.....

دیدگاه اسلام و دانشمندان ایرانی در باره بازی

رسول اکرم (ص): و جود حالت فعال و جوشش در طفل نماینگر فروزونی خرد و و اندشه در بزرگسالی است.
علی (ع): کسی که شیفته بازی باشد سعادتمند خواهد شد.

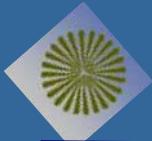
ابن مسکویه : در برنامه تربیتی جست و خیز و بازی را توصیه میکند.
غزالی: برای آموزش کودکان ساعاتی را برای به بازی و ورزش اختصاص میدهد

انواع بازی از دیدگاه پیاژه:

۱- بازی تمرینی: بدو تولد تا ۲۴-۱۸ ماهگی

- ✿ تکان دادن پا یا ادعایی اصوات در ماههای اول تولد
- ✿ تکرار یک روان بنه برای کسب لذت
- ✿ بازیهای حرکتی
- ✿ بازیهای ساختمانی بی هدف
- ✿ بازیهای ساختمانی هدفدار

۲- بازي نمادين(رمزي): ۱۸-۲۴ ماهگي تا ۵-۶ سالگي

روان بنه های رمزی - روان بنه از عمل سرچشمه میگیرد

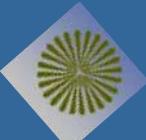
کاربرد روان‌بندی‌های رمزی در مورد سایر اشیا

جانشینی چیزی به جای چیزی دیگر

تولید صحنه های که قبلاً دیده یا تجربه کرده

بازیهایی که جنبه جبران دارند

بازیهای نمادین چند نفره

۳- بازیهای با قاعده: ۵-۶ سالگی به بعد

این نوع بازیها بر روابط اجتماعی دلالت می کنند. قواعد بازی را گروه تعیین و تحمیل می کندواز کودکی به کودک دیگر منتقل می سازد محتوای بازی ممکن است تغییر نکند اما بر قواعد بازی افزوده می شود. تا پایان عمر ادامه دارند و برای ورود به بازی از قواعد جمعی تبعیت می شود.

تحول بازیها

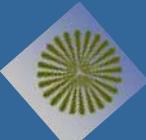
الف - دلایل افول بازیهای تمرینی

- ۱- پس از اینکه زندگی ذهنی جنبه تجسمی به خود گرفت از سهم موقعیت های حسی - حرکتی کاسته می شود .
- ۲- با رشد ذهنی و بروز جنبه تجسمی ، امکان پیدایش بازیهای نمادین به وجود می آید.
- ۳- بازیهای تمرینی پس از مدتی درجهت بازیهای ساختمانی توسعه می یابند و عملا به سلسله ای از بازیهایی که جنبه کار یا سازش دارند تبدیل می شوند

ب - دلایل افول بازیهای نمادین

- ۱- با پیشرفت جنبه روانی ، توقع کودک نسبت به نماد هازیاد میشود و دیگر شئی را نماد اشیاء دیگر قرار نمی دهد
- ۲- با رشد جنبه ذهنی کودک از تفکر درونی سود می جوید
- ۳- با افزایش سن ، تحول کودک از نظر روابط اجتماعی ، ورود مرحله پیش دبستانی و دبستان منجر می شود که کودک به حل تعارض بپردازد
- ۴- با رشد سنی کودک و جنبه اجتماعی شدن از میزان بازیهای نمادین کم می شود

دیدگاه فروبل در زمینه بازی

کودکان بیش از هرچیز از بازیهای خود مطلب می آموزند. بازی بالاترین مرحله رشد در این دوره از زندگی است زیرا بازی انعکاسی از فعالیت درونی و جلوه ای از «خودفعالی فرد» است.

به کمک «هدایا» میتوان کودک را قدم به قدم پیش برد و به کمک «مشغولیات» دستو چشم و فکر کودک را به کار انداخت. و به اهداف آموزشی رسید.

دیدگاه شاتو

- ❖ بازیهای کنشی: بازیهای زبانی ، راه رفتني
- ❖ بازیهای تقليدي: تقليد روزنامه خوانی
- ❖ بازیهای دلبخواهی: راه رفتن در حاشیه پياده رو

دیدگاه پژ

- ❖ بازیهای منظم
- ❖ بازیهای نامنظم
- ❖ بازیهای مهارتی

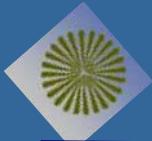
طبقه بندی پارتن بر اساس میزان درگیری اجتماعی

۲- بازیهای جمعی

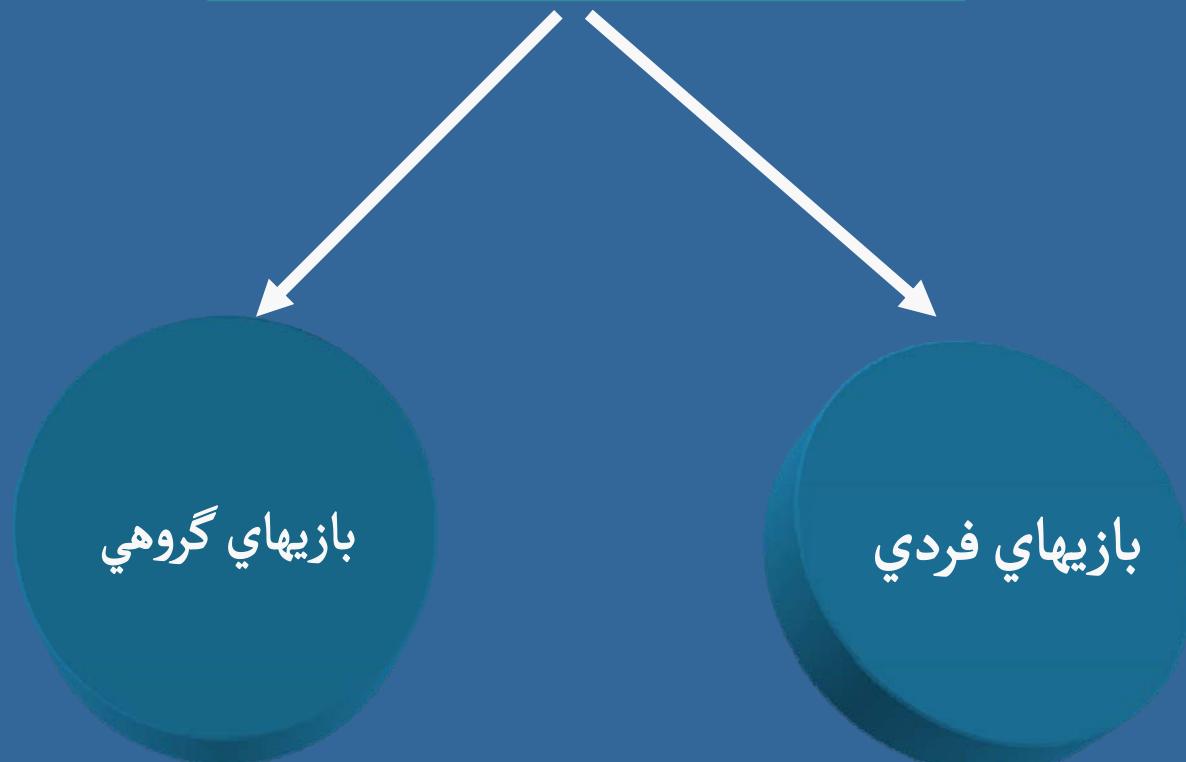
۱- بازیهای انفرادی

مراحل انجام بازی با توجه به رشد سنی:

- بازی یا رفتار زودگذر
- بازی تنها یی
- رفتار ناظر
- رفتار موازی
- مبتنی بر پیوستگی و اشتراك
- بازی تکمیلی سازمان یافته

انواع بازیها از نظر اجرا

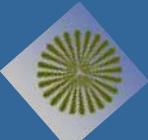

دیدگاه جرلسید در باره بازی تصوری و همبازی تخیلی

بازی را راهی توصیف میکند که در آن کودک ممکن است. از معلوم به مجھول حرکت کند. کودک از طریق موقعیتهای «وانمود سازی» ممکن است رفتار اجتماعی را یاد بگیرد.

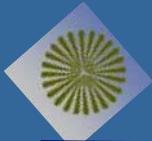
همبازی تخیلی به کودک شهامت و جرأت میدهد.

ممکن است همچون سپر بلای کودک تلقی شود

تفصیل بندی بازیها از نظر دانشمندان

پیازه	تمرینی ، نمادین ، با قاعده
شاتو	کنشی ، تقلیدی، دلبخواهی
گروس	بازیهای نشان دهنده کنشهای عمومی، کنشهای اختصاصی
پرز	منظم ، نامنظم ، مهارتی
اشترن	فردي ، گروهي
بوهار	کنشی، تخیلی، آفرینشی ، اجتماعی
هارلوك	دلبخواه ، نمایش، سازنده
سکایا	بازیهای ابتکاری
امویاک	دلبخواه ، برنامه ریزی شده
اسپاداک	بازیهای آموزشی ، غیر آموزشی
پارتن	انفرادی ، گروهي

فصل چهارم

اسباب بازی و خصوصیات آن

موزکان حیدری کارشناس ارشد
علوم تربیتی

فصل چهارم: اسباب بازی و ..

هدفهای کلی

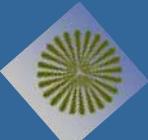
آشنایی با اسباب بازیها و خصوصیات آنها

هدفهای رفتاری

- ★ ویژگی اسباب بازی مناسب را برشمرید
- ★ شش نوع اسباب بازی را نام بیرید
- ★ انواع اسباب بازی ویژه خردسالان را ذکر کنید
- ★ انواع اسباب بازیهای سازمان یسافته را نام بیرید
- ★ منظور از اسباب بازی ساختمانی را را با ذکر آنها بیان کنید

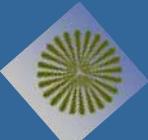
و.....

میکان حیدری کارشناس ارشد
علوم تربیتی

ویژگی های اسباب بازی

- ۱- اسباب بازی باید همواره مناسب سن ، علاقه و در خور تواناییهای ذهنی و رشدی کودک باشد
- ۲- اسباب بازی باید وسیله رشد کودک تاشد و او را به تفکر و اراده و مبارزه و تلاش فراخواند
- ۳- باید انگیزه و محرك مناسب به همراه داشته باشدو بتواند کودک را جلب کند
- ۴- به پرورش حواس و ایجادو هماهنگی بین حرکات چشم و حرکات ظریف دست کمک کند

- ۵- تصورات کودک را گسترش و کنجکاوی اورا پرورش دهد
- ۶- مهارت‌های بدنی را در کنار مهارت‌های دهنی کودک پرورش دهد
- ۷- اسباب بازیها باید مطمئن و بی خطر باشند
- ۸- قبل از خرید به تاثیرات آنها در کودک اندیشید
- ۹- به گونه ای باشد که برای کودک شادی و نشاط و لذت فراهم آورد

ویژگی های اسباب بازی

سازمان یافته

- ❖ ویژه خردسالان
- ❖ برای جلب توجه
- ❖ برای ایجاد تحرک
- ❖ تقویت مهارت‌های دست و هماهنگی چشم و دست
- ❖ تقویت قوه تمیز
- ❖ تقویت قوه تکلم

انواع اسباب بازیها

سازمان نیافته

- ❖ اسباب بازیهای ساختنی
- ❖ وسایل برای بازیهای خلاقه
- ❖ وسایل برای بازیهای تصویری

اسباب بازی ویژه خردسالان

- الف — وسایل متحرک : از قطعات رنگی ، سبک و متصل به هم تشکیل و با جریان مختصر هوا به حرکت در می آیند
- ب — کرادل : روی گهواره کودک نسب می شوند براق و رنگی هستند و تولید صدا می کنند
- ج- آویز : توپ پارچه ای ، زنگوله
- د- جفجفه: به تحریکات لمسی و حرکتی کودک پاسخ می دهد.

سازمان یافته

اسباب بازیهای جالب

برای کودکانی که علاقه ای به بازی کردن با اسباب بازی ندارندو به تحریکات اضافی برای انگیخته شدن به بازی احتیاج داند می توان از این گروه استفاده کرد . مثل ماشین آمبولانس که با فشار دادن یک دکمه صدای آژیر میدهد.

این اسباب بازیها به تمرکز حواس و قوای ذهنی
کودک کمک می کنند

سازمان یافته

اسباب بازیهای محرک

- وسایلی که کودک م تواند از آنها بالا رود و پایین بیايد
- وسایلی که در کودک تعادل ایجاد می کند
- وسایل غلتانیدنی
- وسایل هل دادنی و کشیدنی
- وسایل لی لی کردن

سازمان یافته

اسباب بازیهایی برای تقویت مهارت‌های دستی و هماهنگی چشم دست

این وسایل باعث تقویت حرکات ظریف دست می‌شوند

- نخ و مهره ، تخته‌های سوراخ دار و کفش
- اسباب بازیهای پیچ کردنی
- اسباب بازیهای سوار کردنی و جفت کردنی

سازمان یافته

اسباب بازیهای تشخیصی

به کمک این اسباب بازیها کودک اشکال هندسی را می شناسد ، با مفاهیم اندازه و حجم آشنا می شود و اصوات و رنگها را شناسلی می کند . مثل پازلها که ضمن آشنایی با اشکال هندسی دقت هماهنگی چشم و دست کودک را تقویت می کنند.

گویشی : سوت ، بوق ، ساز دهنی

کمک به تقویت دستگاه تنفسی و تولید صدا

اسباب بازیهای

زبانی : دومینو ، پازل ، لوتوی ارتباط ، کارت قصه گو و
کتاب تصویری

موضوع برای صحبت کردن و مکالمه کودک را
فراهم میکنند

سازمان نیافته

❖ مکعبها
❖ لگو

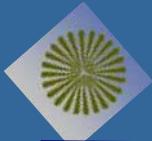
اسباب بازیهای ساختنی

❖ مداد رنگی
❖ آبرنگ

وسایل برای بازیهای خلاقه

❖ عروسک
❖ خمیر مجسمه
❖ شن و آب

وسایل برای بازیهای تصویری

فصل پنجم

بازی و بازی درمانی

فصل پنجم : بازي و بازي درمانی ..

هدفهای کلی

آشنایی با بازی و بازی درمانی

هدفهای رفتاری

- دیدگاه روسو را در مورد بازی کودکان بنویسید.
- مشکلات فنون روانکاوی کودک را باز گو کنید
- روش فروید و کلاین را شرح دهید
- منظور از بازی درمانی فعال را بنویسید
- درمان ارتباطی مربوط به اتو رانک را توضیح دهید

فصل پنجم : بازي و بازي درمانی ..

هدفهای رفتاری

- درمان غیر مستقیم را جرز را شرح دهید
- دیدگاه رفتار گرایی در بازی را توضیح دهید
- کاربرد های مختلف بازی را درمان کودکان بنویسید
- رابطه سازو کارهای دفاعی در بازی را بنویسید
- اهمیت تکاملی بازی را شرح دهید
-

رشد بازی همچون شکلی از درمان

☒ روسو اولین مدافع مطالعه بازی به منظور درک و آموزش آنها .

☒ ایام کودکی مرحله ای از رشد است و کودکان مردان و زنان کوچک نیستند

☒ معلم باید برای ملحق شدن به بازی شاگردان ، با ایفای نقش کودک ، معاشری مناسب برای آنان باشد

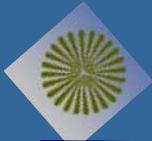

روش آنا فرويد و ملانی کلاین در روانکاوی کودک

آنا فروید:

* از بازي به گونه اي شبие خواب برای بزرگسالان استفاده کرد

* در روش او « من برتر » کودک رشد نیافته تلقی میشود

آن ا فروید:

* بر اهمیت رفتار هیجانی موجود بین کودک و روانشناسان تاکید می شود

* احساس همدلی و بر قراری رابطه حسنی بر تعبیر و تفسیر محتوای پنهان بازی کودک برای او مقدم شمرده می شود

روش ملانی کلاین

- ❖ « من برتر » کودک تقریبا رشد یافته است.
- ❖ لازم است به کودک تعبیر و تفسیر رفتارش بلا فاصله گفته شود . این کار اشتباه ناشی از « من برتر » کاملا رشد نیافته را در کودک کاهش می دهد .
- ❖ بازی درمانی دسترسی مستقیم درمانگر به ناخود اگاه کودک را امکان پذیر می کند.

انشعاب بازي درمانی بر اساس نظریه روانکاوي

ارتباط درمانی

بازی درمانی
فعال

بازی درمانی
غير فعال

درمان غير
مستقيم

بازی درمانی فعال

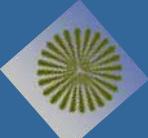
نوعی از بازی که در آن به کودک تعدادی اسباب بازی انتخاب شده داده می شود و درمانگر خود نیز برای تشویق برای به نمایش در آمدن صحنه های آسیب زای مشخصی وارد بازی می شود

درمانگر تاکید می کند باید به رابطه هیجانی بین کودک و درمانگر توجه شود

بازی درمانی غیرفعال

در درمان غیرفعال درمانگر بازی کودک را محدود نمی کند ، بلکه فقط به همراه کودک در اتاق می ماند همانطور که کودک از طرق مختلف دنبال کاری است که اجازه انجام آن را دارد درمانگر نیز خود را وارد بازی می کند

بازی درمانی غیرفعال

مهمترین عامل برای تغییر اختلال عاطفی کودک ، درک و قبول اعمال و رفتار و بیان احساسات کودک است . کودک می تواند احساس اضطراب ، خصومت و نا امنی را باشتاد خاص خود از طریق بازی بیان کند.

ارتباط درمانی

تاكيد اصلی اين روش بر نيريوي درمانی موجود در «رابطه هيجاني بين درمانگر و بيمار » است.

به کودک اجازه داده مي شود در حضور درمانگر هر نوع فعاليتی که دوست دارد انجام دهد . از هر وسیله بازي استفاده کند . اگر درمانگر را به بازي دعوت کرد میتواند با او بازي کنداما باید حداقل شرکت در بازي را داشته باشد

درمان غیر مستقیم

درمان غیر مستقیم بر این اعتقاد است که بیمار در دوران خود توانایی لازم برای حل مسائل هیجانی مربوط به خود را دارد.

این نوع درمان با استفاده از تجارت با مشکلات کودکان آغاز شد

بازی درمانی بر اساس دیدگاه رفتار گرایان

این فن را می توان به بهترین وجه در محل مسکونی کودک یعنی جایی که شرایط یادگیری قابل تنظیم تر است به کاربرد.

این فن در مورد هر دونوع درمان ، چه آنها که در صدد بوجود آوردن رفتاری مطلوب با استفاده از عامل تقویت اند و چه درمانهایی که در صدد خاموش سازی رفتار نامطلوب اند کاربرد دارد.

بازی درمانی

❖ کودکان از طریق بازی ، احساسات ، ناکامی ها ، اضطرابها و ترسهای خود را بیان میکنند.

❖ بازی برای درمانگر وسیله ای است تا به دنیای کودک رخنه کند و آنها را بیشتر بشناسد

❖ از فن بازی درمانی می توان به گونه ای فزاینده در دنیای پیشرفته برای تشخیص مسائل و مشکلات کودکان و درمان آنها استفاده نمود.

کاربرد های مختلف بازی در درمان کودکان

- درک تشخیصی
- بازی وسیله برقراری ارتباط کاری
- بازی و ساز و کارهای دفاعی
- تسهیل بیان کلامی
- تخلیه مطالب ناخودآگاه و تنفس در بازی

درک تشخیصی

در بازی می توان توانایی کودک را برای پیوند بادیگران ، پریشانی ، سختی ، محدودیتهای اجتماعی ، جهت پرخاشگری ، درک کودک از دیگران آرزوها و ادراک او از خودش مشاهده کرد.

دراک تشخیصی

مشاهده رفتار ، افکار ، احساسات و بیان کودک

به هنگام بازی به ما کمک میکند تا مشکلات

او را و اینکه او چگونه آنرا می بیند بفهمیم

بازی وسیله ای برای برقراری رابطه کاری

این کاربرد بازی برای کودکان خردسالی که امکانات بزرگسالان را برای
بیان کلامی ندارند و همچنین برای کودکانی که برای بیان عواطف خود
مقاومت نشان میدهند در شمرده سخن گفتن ناتوانند بهره گرفت

بازی و سازو کارهای دفاعی کودکان

بازی ممکن است نقطه عطفی در نحوه فعالیت کودک
در زندگی وزانه و سازو کار دفاعی او بر ضد اضطراب
باشد

بازی را می توان همچون شیوه متمم در درمان استفاده نابجا از ساز و
کارهای دفاعی کودک به کار برد.

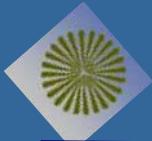
بازی و سازو کارهای دفاعی کودکان

درمانگر برای کودکانی که از روش بازی منحرف می شوند وسایل ،
 فرصتها و تشویق را فراهم می کند که در روش انحرافی بازی کودک و
 دفاعهای او در برابر اضطراب موثر واقع می شوند

تسهیل بیان کلامی

بازی ممکن است به کودک کمک کند تا محتوای برخی آگاهیها ی مشخص و احساسات مربوط به آن را به صورت کلامی بیان دارد. زمانی که کودک در بحث در باره برخی مطالب گیر می کند یا در درمان آن به بن بست ایجاد می شود ، این نحوه استفاده از بازی مفید است

تخلیه مطالب ناخودآگاه و تنش در بازي

آمستر معتقد است که بازي ممکن است براي کمک به کودک براي نشان دادن محتوای ناخودآگاه و تسکین نقش مربوط به آن به کار رود.

درمانگر باید آگاه باشد که هر کودکی چه مقدار می تواند بدون ترس ، در بازي خود را تخلیه کند . درمانگر باید از نوع مشارکت و تعبیر و تفسیری نیز که کودک انجام می دهد نیز مطلع باشد.

اهمیت تکاملی بازی

بازی ممکن است موجب رشد و تکامل علائق و رغبتهای کودک شود. کودک ممکن است بازی را به زندگی روزمره خود منتقل نماید و از تجارب کسب شده در زندگی آینده اش نیز سود جوید. این کاربرد بازی اهمیت ویژه دارد. زیرا ثابت شده که بین بازی و توانیهای کار یک فرد همبستگی وجود دارد.

برقراری ارتباط از طریق بازی

﴿ اکثر بزرگسالان از کودکان انتظار دارند با آنها از همان طریقی که خود بزرگسالان ، یعنی به صورت ارتباط کلامی ایجاد ارتباط کنند. آنها به جای اینکه با کودکان رفتار کودکانه و مناسب داشته باشند ، از او انتظار دارند که خود را به حد بزرگسالان برسانند

برقراری ارتباط از طریق بازی

﴿ کودکان در صورتی که فرصت یابند احساسات و نیازهای خود را از طریق بازی ، به همان صورت و روشی که مشابه روش کلامی بزرگسالان است ، بیان می کنند ،

﴿ مجموعه اسباب بازیها که مشاور یا در مانگریا والدین انتخاب می کنند ممکن است تسهیل کننده بیان احساسات بسیار وسیع کودک باشد

بازی درمانی گروهی

- ❖ بازی درمانی گروهی یکی از موارد درمان گروهی است که در مورد کودکان به کار گرفته میشود.
- ❖ ای روش برای کودکان خردسال قبل از سن مدرسه بسیار مفید است .
- ❖ برای برطرف کردن بسیاری از مشکلات کودکان ، می توان از روان درمانی گروهی استفاده کرد.

بازی درمانی گروهی

- ❖ در بازي درمانی گروهی تعداد افراد گروه معمولاً کم اند .
- ❖ محل بازي نيز کوچکتر از درمان فردی است . وسایل بازي مورد استفاده ساده اند.
- ❖ ابزار و وسایل بازي به نحوی ساخته شده اند که تخيل را بیشتر از وسایل و شرایط کار جدي و رسمي بر مي انگيزند

بازی درمانی گروهی

❖ ابزار و وسایل به نه نحوی انتخاب می شوند که بار عاطفی داشته باشند و تمایلات احساسی ، جنسی ، روابط بین فردی و مانند آن را تحریک کنند.

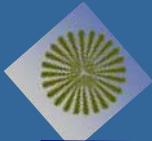
بازی درمانی گروهی

◇ کودک به کمک اسباب بازیها می تواند احساسات ، عواطف ، گرایش‌های مثبت و منفی ، به خصوص تمایلات پرخاشگرانه مخرب و سرکوب شده را به اولیا و اطرافیان خود ظاهر کند.

بازي درمانی ...

در خصوص بازي درمانی رفتار کودک با حیوانات عروسکي و يا نوع استفاده اي که از ماسکها ميکنند از لحاظ شناخت کودک و تفسير حالتها و رفتار او اهميت بسیار دارند. این فعالیتها نه تنها از تظر «تشخیصی» مهم اند ، از نظر درمانی اهميت بسیار دارند

فصل ششم

نقاشی کودکان

میکان حیدری کارشناس ارشد
علوم تربیتی

فصل ششم : نقاشی کودکان ..

هدفهای کلی

آشنایی با نقاشی کودکان ، ارزش تشخیصی نقاشی موضوع نقاشی ، و شخصیت کودک ، تفسیر نقاشی و سبکهای نقاشی

هدفهای رفتاری

- ۱- مراحل تکامل خط خطی کردن را شرح دهید.
- ۲- پنج مرحله پیدایش توانایی نقش نگاری را در کودکان نام ببرید.
- ۳- دیدگاههای کراتی و مارتین را در مورد خط خطیهای کودکان بنویسید.
- ۴- منظور از تکامل چهره نگاری را بنویسید.
- ۵- رابطه نقاشی را با زندگی عاطفی کودکان شرح دهید

هدفهای رفتاری

۱) برون افکنی کودکان را از طریق خط ، فضا و رنگ توضیح دهید.

۲) دیدگاه باستاید را در باره نماد رنگها بنویسید.

۳) نظر جوش و کوش را در مورد رنگهای بکار رفته در نقاشی کودکان شرح دهید.

۴) نقاشی کودکان عقب مانده را شناسایی کنید

نقاشی کودکان

❖ نقاشی کودکان را از مراحلی که حوادث اطراف خود را دسته بندی و عرضه میکنند و روند تکاملی یافته ای را از زمان خط خطي کردن ساده تا زمانی که خطوط معنی دار و مبتنی بر قوانین پرسپکتیو و شالوده منطقی رسم می کنند، مانند خواب و رویا می توان تعبیر و تفسیر کرد

نقاشی کودکان

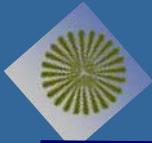
❖ در نقاشی مانند خواب و رویا کودک خود را از محدودیت ها و ممنوعیت ها رها می سازد. در حالتی ناخود آگاه در باره مسائل ، کشفیات و مشکلات و دلهره هایش صحبت میکند.

نقاشی کودکان

❖ در نقاشی کودک ، خطی که بر نصویر صورت بربدن

خود میکشد و یا حذف بعضی افراد خانواده ، اهمیت دادن به بعضی قسمتهای بدن خود ، بکار گیری بعضی از قسمتهای بدن خود به کتر گیری رنگی خاص از بین بردن و یا بیش از حد بزرگ جلوه دادن و.... همگی حکایت از علائم و نشانه هایی می کند که دارای معانی روشنند

مراحل تکامل خط خطی کردن

◆ آنچه کودک به صورت خط خطی کردن عرضه میکند به دلایل
تکاملی با یکدیگر تفاوت دارند.

❖ خط خطی یک کودک یک ساله با خط خطی یک کودک ۳ ساله از نظر ساختاری . گستردگی فرق اساسی دارد

مراحل تکامل خط خطی کردن

بررسی گلوك در مورد کودکان کشورهای مختلف جهان نشان میدهد که از نقش کشیدن های ساده تا نقاشی های پیچیده کودکان ، مبانی بنیادینی و جود دارد که در سراسر دنیا یکسان است

مراحل پیدایش نقش نگاری

۱- اثر یا خط نا مشخص

۲- خط مشخص یا اشکال هندسی در هم

۳- طرح یا در کنار هم قرار گرفتن چند شیئی

۴- اجتماع چندین شکل مختلف

۵- تصویر نگاری

مراحل پیدایش نقش نگاری

کراتی و مارتین می گویند:

- توانایی ترسیم خطهای افقی قبل از خطهای عمودی ظاهر می شود . در دوسالگی توانایی ترسیم خطهای دایره ای و یا زاویه دار ظاهر می گردند . در این سن کودک بعد از کشیدن خط دلخواهش به رامداد را از روی کاغذ بر نمی دارد بعد از هر خط دلخواه خطهای دیگری هم در محیط بر آن رسم می کند

مراحل پیدایش نقش نگاری

- در ۲/۵ به علت افزایش قدرت عضلات ، کودک وقتی خطی را رسم می کند با چشم نیز مراقب است تا خط از محدوده تعیین شده خارج نگردد.
- در ۳ سالگی کودک مایل است احساسا درونی خود را که به تجربه های زندگی کوتاه مدتی مربوط است را بیان کند.

مراحل پیدایش نقش نگاری

- در سن ۴ سالگی خط نگاری های کودک جمع و حور و حتی برای بزرگسالان معنا دار می شود.
- در سن ۵-۶ سالگی امکان دستیابی کودک به درک الفبا یا خط نوشتنی که بیشتر از تقاشی جنبه آموزشی دارد فراهم می شود.

مراحل پیدایش نقش نگاری

□ یکی از خصوصیات روانی کودک این است که واقعیات بیرونی از دیدگاهی می بیند که با نیازهای عاطفی او ارتباط بیشتری دارد و بقیه جنبه های این واقعیات را فراموش میکند . به همین دلیل در نقاشی کودکان جنبه های عاطفی که بیشتر به آن توجه کرده نمایان تر است

تکامل چهره نگاری

◀ کودک در فاصله ۳ تا ۴ سالگی سعی میکند تصویر شخص یا اشخاص را بکشد . این تصویر شامل عناصر مشخص و معین از قبیل یک دایره به جای سر ، و در اطراف چند خط به جای بازوها و پاست.

◀ علت ساده بودن نقاشی در این سن از نا آشنایی با فن نیست بلکه همان تصویری است که کودک از بدن در ذهن دارد

تکامل چهره نگاری

► در ۶ سالگی تصویری که کودک از بدن خود در ذهن دارد کاملتر است و آدمکی که رسم می کند دارای گردن و دو دست هم هست که در انتهای بازوها قرار گرفته اند.

► معمولاً بلندی آدمک را چهار برابر پهناي آن رسم می کند

تکامل چهره نگاری

به گفته گودیناف ، اصولاً نقاشی آدمک بیانگر پختگی فکری کودکان است .

بسیاری از دانشمندان ، برای آزمون هوش نقاشی کودک را ، با در نظر گرفتن تکامل آن از نظر بدن و لباس و غیره بررسی میکنند

تکامل چهره نگاری

اگر بتوان دذر نقاشی های کودکان قاعده کلی برای شناخت پختگی او به دست داد این است که می توان با بررسی چندین نقاشی او ، با در نظر گرفتن و ارزش دادن به هریک از اعضا ی مختلف بدن که نقاشی کرده و پویایی و زنده بودن صورت و جزئیات آن به درجه هوش و پختگی او پی برد

نقاشی و زندگی عاطفی کودک

❖ نقاشی وسیله مفیدی برای بیان زندگی عاطفی کودک است. به او فرصت می دهد تا از طریق نقاشی های آزاد و دلخواه حالت روانی و احساسات آنی و تحریکات ریشه دار و ژرف را بیان نماید.

❖ کودک به کمک نقاشی ، کشمکشها و دلهره های درونیش را آشکار می کند و بدین طریق ، از اثر آنها می کاهد

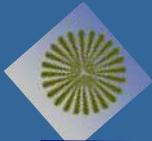
امتیازات روانشناختی نقاشی

- امکان نظارت از فاصله دور ، پرهیز از دخالت مستقیم و غیر مستقیم بزرگسالان در نقاشی کودکان.
- امکان مقایسه نقاشیهای مختلف که در زمانهای متفاوت کشیده شده اند

امتیازات روانشناختی نقاشی

نقاشیهای کودکان از همان نخستین مرحله‌ها وجود تفاوت‌های فردی را بروشنبی مشخص می‌کنند و با پیشرفت مراحل تفاوت‌های دیگری را که شامل عوامل فرهنگی و اجتماعی است و در تحلیل شخصیت کودک و گفتگو با او یکی از عناصر لازم به شمار می‌آید نمایان می‌سازد.

بررسی برون افکنی از طریق.....

نماد های برون افکنی

خط

فضا

رنگ

بررسی برون افکنی از طریق.....

خط

خط بدون وابستگی به محتوا دارای بار شدید بیانی و قدرت وجودی خاص است که پویایی و بنیان شکل از آن ناشی می شود.

اشکال مختلف خط مانند : ضخیم ، نازک ، خط و نقطه ، مداوم ، عمودی ، افقی ، براق و مات و.....

بررسی برون افکنی از طریق.....

خط

از واری خط می توان به حالت های روانی یا فکری خود آگاه یا ناخودآگاه یا به ویژگی های ترسیم کننده خط پی برد. برای تحلیل و تعبیر خطها قواعد همگانی و معتبری وجود دارد. برخی از آنه عبارتند از :

بررسی برون افکنی از طریق.....

خط

- ❖ راحتی و خوشی : خطهای باز تر و بلند تر
- ❖ نیروی زندگی : خطهای بلند به طرف بالا می روند
- ❖ ضعف عصبی : فشردکی و کوتاهی خط
- ❖ پرخاشگری : قطعه قطعه کردن و بهم پیچاندن خطوط

بررسی برون افکنی از طریق.....

خط

احساسات : خطوط نازک و ملایم

کودکان پیشرفته تر خطوطی به اشکال مختلف و کودکان خجالتی خطوط
کوتاه می کشند

قدرت و شدت خط ، نشان دهنده نیروی عاطفی موجود در حین انجام کار
است

بررسی برون افکنی از طریق.....

خط

بنا به تحقیق و هنر ، خطوطی که دور چیزی کشیده می شوند اگر خیلی صاف باشند ، بیانگر دشمنی ، فشار و اغلب حتی بیماری عصبی یا دلوایسی است

اگر خطوط آرام و مطمئن ، روان و دارای ارزش زیبا شناختی باشند نشان دهنده شخصیت پخته و مجرب خالق آن اند

بررسی بروز افکنی از طریق.....

فضا

کودکانی که رسم نقاشی آنها با تناسب بر روی کاغذ آورده شده است
، کودکانی آرام هستند.

به نظر یوشم: کودکانی که فضا را بهتر از دیگران حس می کنند دارای
قابلیت درک بهتری اند

بررسی برون افکنی از طریق.....

فضا

کودکان در قسمتهای مختلف کاغذ نقاشیهای متفاوتی که دارای معانی خاص هستند می کشند.

به کار گیری فضا ، نشان دهنده ارتباط و طریقه واکنش کودک با محیط اطراف اوست

بررسی برون افکنی از طریق.....

فضا

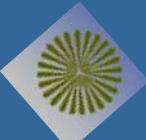
نقاشی در فضا های مختلف کاغذ از نظر کاندینسکی

«بالا» مبین تصورات آرامش دهنده و آزادی

«پایین» نشانه فشار و سنجینی

«چپ» غم اندوه و گوشه گیری ، بی اعتمادی به خود

«مرکز» توجه و تمرکز فکری زیاد بر خود و احساسات

بررسی برون افکنی از طریق.....

رنگ

انتخاب رنگ از نظر روانشناسی مفهومی بی چون و چرا دارد ولی برای تحلیل و نتیجه گیری از آن حتما باید عامل سن کودک را در نظر گرفت. بین نقش رنگ و زندگی عاطفی کودک با در نظر گرفتن دوران تکاملی آن توازی وجود دارد

بررسی برون افکنی از طریق.....

رنگ

علاقه واقعی کودک به رنگ از زمانی شروع می شود که او سعی در کشیدن اشکال مختلف می کند . تا ۸-۷ سالگی کودک برای استفاده از رنگها فقط از احساسات خود تاثیر می پذیرد . ممکن است از رنگهایی استفاده کند که هیچ ارتباطی به رنگ شیء مورد نظر ندارد

بررسی برون افکنی از طریق.....

رنگ

رنگهای گرم : تحریک کننده ، سبب فعالیت و جنب و جوش ، نوید دهنده روشنی و شادی هستند

رنگهای سرد : موجود حالت‌های انفعال و سکون و تلقین کننده غم و اندوه هستند

بررسی برون افکنی از طریق.....

رنگ

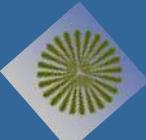
به نظر و هنر فقدان رنگ در تمام یا قسمتی از نقاشی کودک ، نشانگر خلاء عاطفی و گاه دلیل بر گرایشهای ضد اجتماعی است . کودکان سازگار به طور متوسط از پنج رنگ مختلف استفاده میکنند . کودکان گوشه گیر و منزوی از یک یا دو رنگ بیشتر استفاده می کنند

بررسی برون افکنی از طریق.....

رنگ

کودک در حین بزرگ شدن ، به تدریج ارتباط بین اشیا و رنگ حقیقی آنها را درک می کند ، ولی در آغاز این موضوع فقط در مورد چیز های است که ارزش عاطفی دارند.اما با گذشت زمان و به تدریج کودک متوجه تعداد بیشتری از اشیا و رنگ آنها می شود

بررسی برون افکنی از طریق.....

رنگ

از نظر کودک ، رنگ جزء خواص اصلی هر شیء است و به همین دلیل ، وقتی برگ درختان مثلا در پاییز زرد می شود باز آنرا برنگ سبز می کشد زیرا اولین بار که متوجه رنگ برگ شده به رنگ سبز بوده و این موضوع تا هنگامی که تجربه دیگری متوجه تغییر آن شود در ذهنش می ماند

نماد رنگها

انتخاب رنگها تحت تاثیر عوامل جسمی و روانی و در فرهنگهای مختلف ، دارای معانی خاصی هستند . قسمت مهمی از معانی نمادین رنگها به سنتهای اجتماعی خاصی که در آنها زندگی می کنیم بستگی دارد

نماد رنگها

جونش و کوش : رنگ را عامل مشخص کننده انواع خصوصیات شخصیت فرد ذکر کرده‌اند و با کمک این نظریه آزمونهایی را تهیه کرده اند که می‌توان شخصیت فرد را از نحوه انتخاب رنگها و چگونگی کاربرد آنها شناخت.

موضوع نقاشی و شخصیت کودک

کودک با تمام وجود و شخصیت ذهنی و عاطفی خود نقاشی می کند.
این شخصیت در خطهه ، در طرز استفاده از فضاهای ، در فقدان
بعضی از قسمتهای نقاشی ، در انتخاب رنگها ، در خود موضوع —
اگر به او تحمیل نشده باشد _ نمایان می شود

موضوع نقاشی و شخصیت کودک

موضوع های نقاشی کودک که مورد تحلیل روانشناسان هستند عبارتند

از:

”شکل آدم“

موضوع نقاشی و شخصیت کودک

”شکل آدم“

هنگامی که کودک شکل آدم را می کشد در واقع شکل خود و یا درکی را که از بدن و تمایلاتش دارد بیان میکند . بین خطوط آدمک نقاشی شده و خصوصیات روانی و جسمی کودکی که آنرا کشیده ارتباطهای مشخصی وجود دارد

موضوع نقاشی و شخصیت کودک

”شکل آدم“

اگر اعضای آدمک در مجموع متناسب باشد ، احتمال بسیاری وجود دارد که کودک کاملا سازگار باشد.

اگر آدمک در اندازه بسیار کوچک یا در گوشه ای از کاغذ کشیده شود یعنی کودک خود را کم ارزش و از دیگران پایینتر میداند

موضوع نقاشی و شخصیت کودک

”شکل آدم“

کودکانی که آدمک هایی با اندازه بزرگ می کشند خود را بالاتر از دیگران می دانند . این نوع نقاشی مخصوص کودکانی که اختلال عاطفی دارند یا به طور معمول کودکانی اند زود رنج و حساس که همیشه فکر می کنند به آنها ظلم می شود

موضوع نقاشی و شخصیت کودک

خانه نماد پناهگاه و هسته اصلی و گرمی خانوادگی است که ممکن است مورد علاقه یا تنفر کودک باشد. خانه ها در سنین مختلف کشیده شوند معانی گوناگونی پیدا می کنند.

موضوع نقاشی و شخصیت کودک

شکل خانه

- در سنین ۵ تا ۸ سالگی نشاندهنده خجالتی بودن کودک و وابستگی شدید به مادر .
- بعد از ۸ سالگی نماینده خود کوچک بینی و تنها یی کودک .
- در نوجوانی نشان دهنده شرم و حیایی زیاده از حد و داشتن احساسات رقیق

موضوع نقاشی و شخصیت کودک

- اگر خانه به جای آنکه عادی کشیده شود مجلل و قصر مانند نشان داده شود ، در واقع به منزله پناهگاهی مطلوب است که بدین ترتیب شکل و رنگ جذابی خواهد داشت.
- اگر به صورت زندان کشیده شود نماد فشار خانوادهای ناسازگار و جدا و از هم پاشیده و شوم است.

موضوع نقاشی و شخصیت کودک

شکل درخت

کوش و استورا از درخت برای شناخت شخصیت کودک استفاده کرده
اند.

برای نقاشی درخت باید سه قسمت آن را مشخص کرد که عبارتند از :

ریشه تنه شاخه ها و برگها

موضوع نقاشی و شخصیت کودک

شکل درخت

ریشه که در زمین فرو رفته و درخت را تغذیه می کند بیانگر نا خود آکاه تمایلات درونی است.

تنه بیانگر مشخصات دائمی و عمیق و پایدار شخصیت است

شاخه ها و برگها بیانگر راههای ارتباطی کودک با دنیای خارج است

موضوع نقاشی و شخصیت کودک

☀ خورشید و ماه

☀ خورشید : بیانگر امنیت ، خوشحالی ، گرما قدرت و به نظر برخی پژوهندگان نماد پدر مطلوب است.

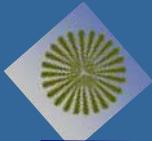
☽ ماه : به نظر اوین ماه اغلب نشان دهنده نیستی است زیرا زمانی که خورشید ، یعنی نماد زندگی نا پدید می شود ظهرور می کند. به همین دلیل بسیاری از کودکان آنرا در نقاشی های قبر و قبرستان می کشند

موضوع نقاشی و شخصیت کودک

✿ حیوانات

اگر وجود حیوان در نقاشی کودک اهمیت خاصی پیدا کند ، ممکن است به دلیل و فور حیوان در دور و بر او ویا به دلیل احساس گناه و تقصیری باشد که کودک در موقعیتهای خاص حس کرده و چون جرئت آن را ندارد که گناه را ترسیم کند. احساسات ، عادات و تمایلات خود را در غالب نقاشی حیوان نشان می دهد

نقاشی خانواده

به نظر مینکووسکا :

هنگامی که کودک افراد خانواده اش را در نقاشی نشان میدهد ، خود را کمتر مهار می کند و با آزادی تمام ترسها ، تمایلات ، احساسات ، جاذبه ها و تردید هایش را بیان می کند.

نقاشی خانواده

برای تحلیل نقاشی کودک از خانواده باید هر دو قسمت چارچوب و محتوای نقاشی را در نظر گرفت . قسمت اول ، یعنی خطوط و فضا و رنگ که در تمام نقاشیها وجود دارد ، نماینده ویژگیهای کلی شخصیت کودک است و قسمت دوم که اهمیت بیشتری دارد محتوای نقاشی است

محتوای نقاشی از خانواده

۱- فاصله بین اشخاص نقاشی

اعضا یک خانواده هماهنگ در نقاشی کودکان ، همیشه با هم دوست و دست در دست هم نشان داده می شوند. نزدیک شدن دو یا چندین شخصیت در نقاشی ، نشان دهنده انس و الفت واقعی آنها یا تمايل کودک به آنهاست

محتوای نقاشی از خانواده

۲- برجسته نمودن اشخاص

در بیشتر نقاشی هایی که کودک از خانواده می کند همیشه یک شخص یت اصلی وجود دارد که کودک بیشتر بار احساسی خود را چه به صورت عشق و ستایش و چه به صورت ترس و دلهره ، بر او مستقر میکند. این شخصیت اصلی یا برجسته غالبا قبل از دیگران کشیده می شود . زیرا اولین کسی است که کودک به او فکر می کند

محتوای نقاشی از خانواده

۳- بی ارزش کردن اشخاص

وقتی کودک در نقاشی خود یکی از اعضا خانواده را ترسیم نمی کند ، می توان نتیجه گرفت که کودک آگاهانه و یا نا آگاهانه آرزوی نبودن آن شخص را دارد . این پدیده در مورد خواهران و برادران روی می دهد که بیشتر بچه ها به آنها کینه و حسادت می ورزند.

محتوای نقاشی از خانواده

- ❖ اگر کودک خودش در نقاشی حضور ندارد دلیلش این است که کودک احتمالاً در میان خانواده احساس راحتی نمی کند.
- ❖ شخصی که برای کودک ارزش ندارد همیشه در آخرین لحظات و با کمترین جزئیات و کوچکتر از همه و خارج از گروه خانواده کشیده می شود

کمبود محبت

هنگامی که کودک نمی تواند رابطه عاطفی ارضا کننده با پدر و مادر خود پیدا کند، این کمبود را با نشان دادن اعضاي خانواده در حال غذا خوردن نقاشی می کند که بیانگر احتیاج به ارضای تمایلات کودک است. کمبود محبت ممکن است به وسیله سایه زدن افراطی در نقاشی ها یا استفاده از رنگهای تیره نشان داده شود

نقاشی کودکان عقب مانده ذهنی

مسائل و مشکلاتی که این کودکان در برقراری ارتباط با دیگران دارند در نقاشی آنها پیداست. از آنجا که پرورش فکری این کودکان به آرامی صورت می گیرد ، نقاشی های آنها نیز مدت درازی دارای موضوع و خصوصیات خود به خودی و عجولانه ای است که مخصوص کودکان خردسال است

نقاشی کودکان منزوی و در خود فرورفته

در نقاشیهای این نوع کودکان ، وقتی تصویر انسان نشان داده می شود ، همیشه در اندازه های کوچک است و جزئیات اندامهای آنها به ندرت نشان داده می شود.

گاهی در نقاشی آنها پرخاشگری بیش از حد نشان داده می شود. خطوط کوتاه و نوک تیز و با فشار زیاد مداد به روی کاغذ کشیده می شوند.

نقاشی کودکان مضطرب

هسته اصلی اضطراب ممکن است موجود نقاشیهای مختلف و متضاد ی شود . در حقیقت احساس نا امنی و تردید و وجود اضطراب و نگرانی ممکن است به نحوی پرخاشگرانه یا بر عکس ، به صورت خویشتنداری جلوه گر شود. کودک مضطرب و خود دار در نقاشیهایش صورتهای کوچک و گرد و مناسب ، با خطوط نازک ترسیم می کند و سایه های بسیار تیره یا روشن می زند

احساس تقصیر و افسردگی در نقاشی

وقتی کودک احساس تقصیر و گناه می کند ، آنرا با خطهای نامطمئن و بردیده و خواه با محتوای راجع به موضوعهای حزن انگیز ، جدایی خواهانه و بد بینانه نشان می دهد

نقاشی و روان درمانی

اشtern می گوید نقاشی بیشتر برای روان درمانی کودکان دارای سازگاری کم ، نا ثابت و متزلزل و عقب مانده آموزشی به کار می رود .

نقاشی به کودک این امکان را می دهد که قدرت قابلیت و خلاقیت خود را بشناسد و در نتیجه مشکلات آموزشی برای او سهل تر جلوه گند.

تفسیر نقاشی

- تفسیر نقاشی یعنی آنچه را نقاشی در بر دارد به صورت جملات معمولی و قابل فهم بیان نمود.
- برای تفسیر نقاشی لازم است اول آنرا خوب فهمید و سپس ادراک خود را به صورت جملات منظم و مرتب بیان کرد

تفسیر نقاشی

- ❖ اشیا و چیزهایی را که نقاشی شده اند باز شناسیم و رابطه آنها را با همدیگر در نظر گرفت.
- ❖ به خصوصیات و سبک نقاشی توجه کرد.
- ❖ اهمیت به نقاط برجسته شده
- ❖ توجه به طرز شروع نقاشی

سبک نقاشیهای کودکان

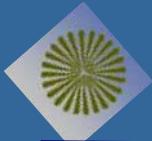
رآلیسم اتفاقی

رآلیسم اشتباهی

رآلیسم ذهنی

رآلیسم بینایی

دیدگاه لوکه

سبک نقاشیهای کودکان

مرحله خط خطی

رآلیسم کودکانه

رآلیسم بینایی

ویدلوشه

سبک نقاشیهای کودکان

لوگه با توصل به مفهوم واقعگرایی کوشیده است خصوصیات نقاشی کودکان را بیان کند . به نظر او :

کودک چندان پایبند به شکل نقاشی نیست و نقاشی را برای نقاشی نمی خواهد ، هدف او معرفی و شناساندن چیزی است که غایب است

سبک نقاشیهای کودکان

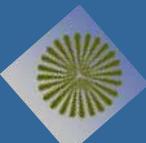
کودک به تناسب ابزاری که در اختیار دارد همیشه می کوشد واقعیت را عرضه کند . کوشش دائمی او برای مشاهده ، توجه او به ریزه کاریهای اشیا ، علاقه به توضیح نقاشی خود ، با کلمات و غیره ، همه گویای گرایش او به سوی واقعگرایی اند

مراحل نقاشی کودکان از نظر لوکه:

۱- مرحله واقعگرایی اتفاقی :

- ❖ نقاشی برای کودک جز مجموعه درهم و بر هم که هدفش فقط ایجاد یک تصویر یا یک طرح است چیز دیگری نیست.
- ❖ شباهت بین نقاشی و چیزی که قصد کشیدن آن را دارد خیلی کم است و یا شباهت آنها به صورت اتفاقی است

مراحل نقاشی کودکان از نظر لوکه:

۲- مرحله واقعگرایی اشتباهی:

❖ کودک عناصر نقاشی را کنار هم رسم می کند ، بدون آنکه آنها را ترکیب کند و شکل منسجم و مشخصی به وجود می آورد. مثلا کلاه را عوض اینکه بالای سر بکشد به صورت معلق روی سر نشان می دهد.

مراحل نقاشی کودکان از نظر لوکه:

۳- واقعگرایی ذهنی:

- ❖ کودک بجای اینکه پدیده را چنانکه با چشمان خود می بیند رسم کند، آنها را چنانکه می شناسد در جهت موارد استفاده و عمل آنها معرفی میکند.
- ❖ کودک بر اساس تصورات ذهنی خود به ترسیم نقاشی می پردازد.

مراحل نقاشی کودکان از نظر لوکه:

۴- مرحله واقع گرایی بینایی:

- ❖ کودک همانند افراد بزرگسال به تدریج می کوشد مناظر را چنان رسم کند که با چشمهای خود می بیند .
- ❖ کودک آنطور که می بیند می کشد و می تواند قوانین مناظر را درک کند و اندازه اشیا را همانطور که هستند می کشد.

مراحل نقاشی کودکان از نظر لوکه:

به طور کلی لوکه معتقد است که کودک به ارزش مطلق یا قرار دادی اشیا کاری ندارد ، بلکه آنچه بیشتر توجه اورا به خود جلب میکند معنی دار کردن و معرفی اشیا است. این واقعگرایی در نزد کودک ، واقعگرایی دیدن واقعیتهاست که با چشم انجام می شود و مراحل قبل مقدماتی برای رسیدن به این واقعگرایی است.

مراحل نقاشی کودکان از نظر ویدلوشه

۱- مرحله خط خطی :

◇ کودک با خوشحالی در یکی از سطوح دم دست خود ، خواهد دیوار ، کاغذ و غیره ، خطوط در هم و بر هم یا طرحهای مبهمی می کشد.

مراحل نقاشی کودکان از نظر ویدلوشه

۲- مرحله واقع‌گرایی کودکانه:

این مرحله منطبق با واقع‌گرایی ذهنی لوکه است و می‌تواند اوج
نقاشی کودکان باشد

مراحل نقاشی کودکان از نظر ویدلوشه

۳- واقعگرایی بینایی:

کودک از یک نقطه دید طرح اشیا را رسم می کند و تمام اجزای نقاشی را تابع همین زاویه با نقطه دید می کند

WWW*PNUEB*COM

خدا آیا چنان دن سر انجام کار

Narcis Computer

خشنود باشی و ما رستگار
تی

مزرگان حیدری

Payam Noor University Epoxy

کتابخانه الکترونیک سام نور.....